

Sygn. akt I C 647/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Katarzyna Latała
Protokolant:	sekr. sąd. Sylwia Stępień

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2019 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka masy upadłości A. S.

przeciwko K. K. (1) i M. K.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. oddała powództwo;

II. odstępuje od obciążania Syndyka masy upadłości A. S. kosztami procesu.

SSO Katarzyna Latała

Sygn. akt I C 647/19

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym w dniu 18 marca 2019 r., a skierowanym przeciwko K. K. (1) i M. K., Syndyk masy upadłości A. B. S. – G. wniósł o:

- uznanie za bezskuteczną wobec masy upadłości osoby fizycznej A. S. umowy darowizny nieruchomości położonej w M., składającej się z działek nr (...) (niezabudowanej) oraz 249/5 (zabudowanej), zawartej pomiędzy A. S. a K. K. (1) w dniu 20 listopada 2015 r. na podstawie aktu notarialnego rep. A (...) sporządzonego przed notariuszem R. T.,
- uznanie za bezskuteczną wobec masy upadłości osoby fizycznej A. S. umowy darowizny nieruchomości położonej w M., składającej się z działek nr (...) (niezabudowanej) oraz 249/5 (zabudowanej), zawartej pomiędzy K. K. (1) a M. K. w dniu 31 grudnia 2015 r. na podstawie aktu notarialnego rep. A (...) sporządzonego przed notariuszem R. T..

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że okoliczność zawarcia przedmiotowych umów została ujawniona w toku postępowania upadłościowego dotyczącego dłużnika A. S., a w świetle ustalonych okoliczności w dacie rozporządzenia swoim majątkiem A. S. miała już zaciągnięte liczne zobowiązania, których z własnych dochodów nie była w stanie uregulować, skutkiem czego był wniosek o ogłoszenie jej upadłości. Syndyk wskazał, że w dacie dokonania darowizny

A. S. miała zaciągnięte zobowiązania pochodzące z 2014 i 2015 r., a wszystkie te zobowiązania to tzw. „chwilówki”, które A. S. zaciągała również i po dacie darowizny.

Pozwani K. K. (1) i M. K. w odpowiedzi na pozew z dnia 15 kwietnia 2019 r. (k. 73 - 76) wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwani podnieśli, iż jakkolwiek wiedzę o zadłużeniu A. S. powzięli z końcem lipca 2017 r., kiedy to sytuacja materialna upadłej znacząco się pogorszyła a na dzień 20 listopada 2015 r. nie mieli oni wiedzy, by darczyńca posiadała jakiekolwiek zadłużenie, którego nie byłaby w stanie regulować. Pozwani podnieśli, że do dnia 20 września 2018 r. A. S. pozostawała w związku małżeńskim z G. S., prowadziła z nim wspólnie gospodarstwo domowe i korzystała z jego dochodów – G. S. do śmierci w dniu 20 września 2018 r. osiągał dochody z tytułu stałej renty wypadkowej wynoszącej ok. 1 500 zł miesięcznie, nie jest zatem tak, aby A. S. w dacie rozporządzenia swoim majątkiem nie mogła regulować zobowiązań, gdyż jej stan majątkowy uległ pogorszeniu dopiero w 2017 r. Pozwani podnieśli, że w sprawie nie zostały spełnione przesłanki do uznania czynności za bezskuteczną, albowiem część umów, na jakie powołuje się powód, została zawarta po dacie umowy darowizny i pozostają one bez wpływu na kwestie rzekomego pokrzywdzenia wierzycieli, natomiast pozostałe umowy zawarte przed datą darowizny, zostały w całości spłacane przez upadłą, w związku z czym w darowizna nie wiązała się z pokrzywdzeniem jakiegokolwiek wierzyciela. Nadto pozwani wskazali, że M. K. udział w nieruchomości nabył na podstawie zupełnie innej umowy, której stroną nie była A. S., przez co niezrozumiałym pozostaje twierdzenie o wiedzy pozwanego co do działania darczyńcy z pokrzywdzeniem wierzycieli.

Strony podtrzymały swoje stanowiska na rozprawie w dniu 28 maja 2019 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 listopada 2015 r. w kancelarii notarialnej w K. przed notariuszem R. T. doszło do zawarcia umowy darowizny, której przedmiotem były nieruchomości położone w M.: oznaczona numerem 349/6 i stanowiąca własność B. i C. małżonków N. (przy czym nieruchomość stanowiąca działkę numer (...) podzielona została na działki numer (...)) oraz oznaczona numerem 349/5 i stanowiąca własność A. S..

C. i B. małżonkowie N. oświadczyli, że należącą do nich niezabudowaną nieruchomość oznaczoną jako działka numer (...) darują na rzecz B. N. na jego majątek osobisty. Następnie B. N. oświadczył, że należącą do niego nieruchomość oznaczoną jako działka numer (...) daruje na rzecz swojej siostry A. S. na jej majątek osobisty. A. S. oświadczyła zaś, że należącą do niej nieruchomość oznaczoną jako działka numer (...) oraz nieruchomość oznaczoną jako działka numer (...) daruje na rzecz swojej córki K. K. (1) na jej majątek osobisty, a K. K. (1) darowiznę tę przyjęła.

W dniu 31 grudnia 2015 r. w kancelarii notarialnej w K. przed notariuszem R. T. K. K. (1) i M. K. zawarli umowę darowizny, na podstawie której K. K. (1) będące jej własnością nieruchomości oznaczone jako działki numer (...) darowała na rzecz swojego męża M. K. postanawiając, że przedmiot darowizny będzie stanowić ich majątek objęty wspólnością ustawową małżeńską.

dowód:

- akt notarialny z dnia 20 listopada 2015 r. k. 7 – 13

- akt notarialny z dnia 31 grudnia 2015 r. k. 14 – 17

W dacie zawarcia umowy darowizny A. S. posiadała zaciągnięte zobowiązania:

- pożyczka na kwotę 3 120 zł, umowa z dnia 29 września 2014 r. zawarta z (...),

- pożyczka na kwotę 500 zł, umowa z dnia 6 marca 2015 r. zawarta z (...) Finanse s.c. T. B., M. D. w T.,

- pożyczka na kwotę 500 zł, umowa z dnia 10 listopada 2015 r. zawarta z (...) Finanse s.c. T. B., M. D. w T.,

- pożyczka na kwotę 2 500 zł, umowa zawarta w dniu 4 listopada 2015 r. z (...) S.A. w W..

Powyższe zobowiązania zostały przez A. S. w całości spłacone.

dowód:

- umowy pożyczek i dowody spłat k. 18 – 23, k. 27 – 34, k. 36 - 39

Pozwani małżonkowie K. aktualnie zamieszkują wraz z A. S.– w czerwcu 2017 r. K. K. (1) wróciła wraz z dzieckiem do Polski z Irlandii, gdzie wraz z mężem zamieszkiwała przez ponad 10 lat, zaś M. K. na stałe wrócił do Polski w 2019 r. W czasie zamieszkiwania pozwanych w Irlandii, A. S. odwiedziła ich jeden raz, w 2007 r. po narodzinach syna pozwanych, natomiast pozwani przyjeżdżali do Polski na tydzień lub dwa w odstępach co 6 – 7 miesięcy, nadto pozwana utrzymywała ze swoją matką kontakt telefoniczny. W trakcie rozmów telefonicznych oraz wizyt pozwanych w Polsce A. S. nie przekazywała pozwanym żadnych informacji na temat swojego zadłużenia, pozwani nie zauważyli też, by pogorszył się standard życia A. S. i jej męża.

O zadłużeniu A. S. pozwana K. K. (1) powzięła wiedzę w 2017 r., kiedy mieszkała już razem z matką w Polsce i kiedy pod adres ich zamieszkania zaczęli przyjeżdżać przedstawiciele firm pożyczkowych, w których A. S. zaciągnęła pożyczki. Początkowo A. S. zaprzeczała problemom finansowym, następnie przyznała córce, że zaciągnęła pożyczki, nie podała jednak ich pełnej wysokości. Pozwana zadeklarowała pomoc matce w spłacie zobowiązań, aby uniknąć wizyt przedstawicieli firm pożyczkowych. O skali zobowiązań matki K. K. (1) powzięła wiedzę w sytuacji, w której wraz z matką odwiedzała siedziby poszczególnych firm w celu uiszczenia zobowiązań (na ten cel pozwana przekazała kwotę ok. 10 000 zł).

dowód:

- zeznania pozwanej K. K. (1) protokół rozprawy z dnia 28 maja 2019 r. 00:34:40 w zw. z protokołem od 00:02:13 do 00:19:19

- zeznania pozwanego M. K. protokół rozprawy z dnia 28 maja 2019 r. 00:36:22 w zw. z protokołem od 00:21.01 do 00:28:44

Postanowieniem z dnia 18 października 2017 r. w sprawie V GU 218/17 Sąd Rejonowy w Kielcach ogłosił upadłość dłużnika A. S. określając, że upadła A. S. jest osobą nieprowadzącą działalności gospodarczej, wyznaczył syndyka w osobie B. G., wezwał wierzycieli upadłej, aby zgłaszali swoje wierzytelności do sędziego komisarza w terminie 30 dni od obwieszczenia o ogłoszeniu upadłości w Monitorze Sądowym i Gospodarczym oraz wezwał osoby, którym przysługują prawa oraz prawa i roszczenia osobiste ciężące na nieruchomości należącej do upadłego, jeżeli nie zostały ujawnione w księdze wieczyste, do ich zgłoszenia w terminie 30 dni od dnia obwieszczenia o ogłoszeniu upadłości w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, pod rygorem utraty prawa powoływania się na nie w postępowaniu upadłościowym.

W toku postępowania upadłościowego Syndyk masy upadłości A. B. S. – G. w dniu 12 kwietnia 2018 r. złożył listę wierzytelności. Zgodnie z przedmiotową listą, suma wszystkich wierzytelności wynosi 42 320,13 zł, w tym kwota 40 818,05 zł wierzytelności podlegających zaspokojeniu w kategorii II oraz kwota 1 502,08 zł wierzytelności podlegających zaspokojeniu w kategorii III. Zgodnie z listą wierzytelności, wierzycielami A. S. są:

1. (...) sp. z o.o. w B. – kwota 968 zł z tytułu mowy pożyczki gotówkowej z dnia 15 lipca 2016 r.,
2. (...) Finanse sp. z o.o. w K. – kwota 2 328,21 zł z tytułu pożyczki numer (...),
3. (...) sp. z o.o. w W. – kwota 1 360,56 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 14 mara 2016 r.,
4. (...) S.A. w W. – kwota 4 900,65 zł z tytułu umów pożyczki z dnia 6 maja 2016 r. i z dnia 23 grudnia 2015 r.,

5. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. w G. – kwota 19 290,72 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 24 stycznia 2017 r.,
6. G. C., A. Z. i A. G. jako wspólnicy spółki cywilnej P.U.H. N. (...) w T. – kwota 9 109,03 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 6 grudnia 2016 r.,
7. (...) sp. z o.o. w S. – kwota 794,25 zł, zasądzona nakazem zapłaty Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 1 września 2017 r.,
8. J. P. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Usług (...) w B. – kwota 2 554,31 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 5 lutego 2017 r.;
9. (...) sp. z o.o. w K. – kwota 1 014,40 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 23 listopada 2016 r.

Postanowieniem z dnia 28 maja 2018 r. wydanym w sprawie V GUp 170/17 Sąd Rejonowy w Kielcach zatwierdził listę wierzytelności sporządzoną w postępowaniu upadłościowym upadłego A. S., złożoną przez syndyka masy upadłości B. G. w dniu 12 kwietnia 2018 r.

dowód:

- postanowienie Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 18 października 2017 r. k. 467 akt V GU 218/17 Sądu Rejonowego w Kielcach

- lista wierzytelności k. 20 – 29 akt V GUp 170/17 Sądu Rejonowego w Kielcach

- umowy k. 24 – 26, k. 41 - 48

- postanowienie Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 28 maja 2018 r. k. 43 akt V GUp 170/17 Sądu Rejonowego w Kielcach.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci dowodów z dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony w toku niniejszego postępowania. Sąd poczynił nadto ustalenia faktyczne w oparciu o dowód z przesłuchania stron, ograniczony do przesłuchania pozwanych, przy czym zeznaniom pozwanych Sąd dał wiarę w całości jako zbieżnym ze sobą oraz niekwestionowanym przez stronę powodową.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo Syndyka masy upadłości A. S. przeciwko K. K. (1) i M. K. o uznanie czynności prawnych w postaci umów darowizny z dnia 20 listopada 2015 r. i z dnia 31 grudnia 2015 r. za bezskuteczne wobec masy upadłości nie zasługuje na uwzględnienie.

Co do legitymacji procesowej czynnej Syndyka masy upadłości A. S. w niniejszej sprawie odwołać należy się do przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (t. jedn. Dz. U. 2017 r., poz. 2344 z późn. zm.). Tytuł III przedmiotowej ustawy reguluje skutki ogłoszenia upadłości, a dział III tytułu III - bezskuteczność i zaskarżanie czynności upadłego.

Zgodnie zaś z treścią przepisu art. 132 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze, powództwo (dotyczące zaskarżenia czynności upadłego) może wytoczyć syndyk. Podkreślić należy, iż powyższy pogląd został wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2008 r. w sprawie I CSK 93/08 (Lex nr 470021), który to pogląd Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela, a zgodnie z którym art. 132 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego dotyczy zarówno powództwa o ustalenie w rozumieniu art. 189 k.p.c., że dokonana przez upadłego dłużnika czynność prawna jest z mocy samego prawa bezskuteczna w stosunku do masy upadłości (art. 127 i art.

128 Prawa upadłościowego i naprawczego), jak i uznania czynności prawnej upadłego dłużnika za bezskuteczną na podstawie art. 527 k.c., z powodu dokonana jej z pokrzywdzeniem wierzycieli (art. 131 Prawa upadłościowego i naprawczego.).

Podstawą prawną roszczenia powoda jest art. 527 § 1 k.c., zgodnie z którym gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Roszczenie uregulowane w przepisie art. 527 i następnych kodeksu cywilnego określane jest w doktrynie prawniczej i judykaturze prawa jako skarga pauliańska. Jego celem jest umożliwienie wierzycielowi zaspokojenia się z majątku osoby trzeciej w zakresie, w jakim byłoby to skuteczne w stosunku do dłużnika gdyby ten nie pozbył się swego majątku lub nie zrezygnował z jego powiększenia. Wyrok sądu uwzględniający powództwo stanowi materialnoprawną przesłankę powstania po stronie osoby trzeciej obowiązku takiego zachowania się, które pozwala wierzycielowi na uzyskanie tego, na co mógł liczyć w przypadku realizacji wierzytelności z majątku dłużnika (zob. wyrok SN z dnia 3 lutego 2005 r., II CK 412/2004, LEX nr 359437).

Jak wynika z powyższego przesłankami skargi paulińskiej są: 1) pokrzywdzenie wierzycieli, jeśli skutek czynności prawnej osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, 2) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli i 3) wiedza lub możliwość - przy zachowaniu należytej staranności- dowiedzenia się tym przez osobę trzecią.

Ciężar udowodnienia tych przesłanek spoczywa na wierzycielu zgodnie z art. 6 k.c. Jednak stosownie do treści art. 527 § 3 k.c., który stanowi, że jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli - ciężar udowodnienia faktu przeciwnego spoczywa z kolei na stronie pozwanej.

Nadto w mniejszej sprawie znajduje zastosowanie uregulowanie z art. 528 k.c. zgodnie z którym jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do mowy darowizny zawartej pomiędzy A. S. a K. K. (1) w dniu 20 listopada 2015 r. wskazać należy, iż ta okoliczność (określona w art. 528 k.c.) zachodzi w niniejszej sprawie, albowiem przedmiotowa umowa przeniesienia prawa własności nieruchomości położonych w M. i oznaczonej jako działki numer (...) dokonana zostały pod tytułem darmym. Również nie może budzić wątpliwości okoliczność, że w wyniku czynności prawnej dokonanej przez A. S. korzyść majątkową uzyskała osoba jej bliska - albowiem obdarowaną na podstawie umowy darowizny z dnia 20 listopada 2015 r. była córka dłużniczki - K. K. (1).

Jak wyżej zaznaczono - ciężar udowodnienia faktu przeciwnego (tj. iż dłużnik nie działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli) spoczywał więc na pozwanych. Zdaniem Sądu przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe dało podstawy do przyjęcia, że pozwani obalili domniemanie, że A. S. darując na rzecz K. K. (1) prawo własności przedmiotowej nieruchomości działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Jak bowiem wynika z ustalonego w sprawie stanu faktycznego, zawierając umowę darowizny w dniu 20 listopada 2015 r., A. S. posiadała pewne zobowiązania finansowe, a mianowicie: pożyczkę na kwotę 3 120 zł (umowa z dnia 29 września 2014 r. zawarta z (...)), pożyczkę na kwotę 500 zł (umowa z dnia 6 marca 2015 r. zawarta z (...) Finanse s.c. T. B., M. D. w T.), pożyczkę na kwotę 500 zł (umowa z dnia 10 listopada 2015 r. zawarta z (...) Finanse s.c. T. B., M. D. w T.) oraz pożyczkę na kwotę 2 500 zł (umowa zawarta w dniu 4 listopada 2015 r. z (...) S.A. w W.).

Zauważyć jednakże należy, że powyższe zobowiązania były przez A. S. regulowane i zostały one w całości spłacone. W takiej sytuacji brak jest podstaw do przyjęcia, by dłużnik A. S. wybywając się własności nieruchomości miała

świadomość pokrzywdzenia wierzycieli poprzez wyzbywanie się składników majątku, co do których egzekucja mogłaby być skuteczna i mogła znacząco zwiększyć stopień jego zaspokojenia.

Istotnie, co do A. S. ogłoszono upadłość, a jej zobowiązania wynoszą aktualnie ok.

42 320,13 zł. Zauważyć jednakże należy, iż zgodnie ze sporządzoną w toku postępowania upadłościowego listą wierzytelności, wierzycielami A. S. są:

1. (...) sp. z o.o. w B. – kwota 968 zł z tytułu umowy pożyczki gotówkowej z dnia 15 lipca 2016 r.,
2. (...) Finanse sp. z o.o. w K. – kwota 2 328,21 zł z tytułu pożyczki numer (...),
3. (...) sp. z o.o. w W. – kwota 1 360,56 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 14 marca 2016 r.,
4. (...) S.A. w W. – kwota 4 900,65 zł z tytułu umów pożyczki z dnia 6 maja 2016 r. i z dnia 23 grudnia 2015 r.,
5. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. w G. – kwota 19 290,72 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 24 stycznia 2017 r.,
6. G. C., A. Z. i A. G. jako wspólnicy spółki cywilnej P.U.H. N. (...) w T. – kwota 9 109,03 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 6 grudnia 2016 r.,
7. (...) sp. z o.o. w S. – kwota 794,25 zł, zasądzona nakazem zapłaty Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 1 września 2017 r.,
8. J. P. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Usług (...) w B. – kwota 2 554,31 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 5 lutego 2017 r.;
9. (...) sp. z o.o. w K. – kwota 1 014,40 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 23 listopada 2016 r.

Wszystkie powyższe wierzytelności powstały zatem już po dokonaniu przez A. S. darowizny nieruchomości na rzecz córki K. K. (1) W takiej sytuacji brak jest podstaw do uznania umowy darowizny za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości. Przepis art. 527 k.c. chroni bowiem wierzycieli dłużnika będących wierzycielami w dacie dokonywania przez dłużnika czynności prawnej, nie chroni on natomiast osób, które takimi wierzycielami staną się dopiero w przyszłości, na podstawie umów zawartych po dacie czynności prawnej.

P. zatem należy, iż działanie A. S. po dniu 20 listopada 2015 r. a polegające na zawarciu szeregu umów pożyczek w instytucjach finansowych, choć może być oceniane jako niewłaściwe czy nierozsądne postępowanie, to nie ma znaczenia dla uznania umowy darowizny za bezskuteczną. Takie zachowanie A. S. może zostać ewentualnie poddane ocenie pod względem prawnokarnym, o ile ustalone zostałoby, że po wyzbyciu się majątku A. S. zaciągała zobowiązania nie mając zamiaru wywiązania się z nich i podawała błędne dane co do swojego stanu majątkowego (np. przy zawieraniu umowy pożyczki w (...) wskazała, że jest właścicielem nieruchomości), co pozostaje jednakże już poza zakresem niniejszego postępowania.

Skoro zaś brak jest podstaw do uznania za bezskuteczną umowy darowizny zawartej w dniu 20 listopada 2015 r. pomiędzy A. S. a K. K. (1), to tym bardziej nie ma merytorycznych przesłanek do uznania za bezskuteczną umowy darowizny zawartej w dniu 31 grudnia 2015 r. pomiędzy K. K. (1) a M. K., na podstawie której nieruchomość wyszła z majątku osobistego pozwanej K. K. (1) i weszła w skład majątku wspólnego K. i M. K..

Mając powyższe na uwadze Sąd powództwo w całości oddalił.

Orzeczenie o kosztach procesu zawarte w punkcie II wyroku Sąd wydał w oparciu o przepis art. 102 k.p.c. Stosownie do jego treści w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Artykuł 102 urzeczywistnia zasadę słuszności i jako wyjątkowy

– stanowiący wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu – nie podlega wykładni rozszerzającej. Nie konkretyzuje on pojęcia „wypadki szczególnie uzasadnione”, toteż ich kwalifikacja należy do sądu. Ocena sądu jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym, ma charakter dyskrejonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem, poczuciem sprawiedliwości oraz analizą okoliczności rozpoznawanej sprawy (por. postanowienie SN z dnia 2 czerwca 2010 r., I PZ 2/10, OSNP 2011, nr 23–24, poz. 297; postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2012 r., III CZ 10/12, OSNC 2012, nr 7–8, poz. 98 z glosą M. Rzewuskiego, Glosa 2013, nr 1, s. 77 i postanowienie SN z dnia 15 lutego 2012 r., I CZ 165/11, IC 2013, nr 3, s. 50).

W niniejszej sprawie należało zaś, orzekając w przedmiocie kosztów procesu należnych pozwanym, jako wygrywającym sprawę w całości, wziąć pod uwagę również regulację przepisu art. 491⁷ ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze zgodnie z którym w przypadku, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na pokrycie kosztów postępowania albo w masie upadłości brak jest płynnych funduszy na ich pokrycie, koszty te pokrywa tymczasowo Skarb Państwa.

Zgodnie natomiast z art. 491¹⁴ ust. 1 powołanej ustawy, po wykonaniu ostatecznego planu podziału, a gdy z uwagi na brak majątku upadłego plan podziału nie został sporządzony - po zatwierdzeniu listy wierzytelności, i po wysłuchaniu upadłego, syndyka i wierzycieli, sąd ustala plan spłaty wierzycieli albo w przypadkach, o których mowa w art. 491¹⁶, umarza zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli.

Jak więc wynika z treści powołanych przepisów, w przypadku zasądzenia na rzecz pozwanych kosztów procesu od Syndyka masy upadłości A. S., koszty te tymczasowo musiałby wyłożyć Skarb Państwa, a następnie koszty e winny zostać spłacone przez A. S. zgodnie z planem spłaty wierzycieli. Zasądzanie w takiej sytuacji na rzecz pozwanych kosztów procesu jest oczywiście niesłuszne i niesprawiedliwe, ponieważ ostatecznie i tak do ich pokrycia zobowiązana byłaby A. S., która zamieszkuje wraz z pozwanymi i pozostaje z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym.

SSO Katarzyna Latała